

Sygn. akt I ACa 160/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 sierpnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Bogusław Dobrowolski
Sędziowie	:	SSA Elżbieta Borowska (spr.) SSA Grażyna Wołosowicz
Protokolant	:	Iwona Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 8 sierpnia 2019 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Bank (...) S.A. w W. (poprzednio (...) Bank (...) S.A. w W.)**

przeciwko **W. P.**

o zapłatę

na skutek apelacji **powoda**

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 23 listopada 2018 r. sygn. akt I C 368/18

oddala apelację.

(...)

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank (...) S.A. w W. wnosił o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej W. P. tytułem niespłaconego kredytu następujących kwot: - 77.974,50 zł kapitału wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 25 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty w wysokości określonej w art. 481 § 2 k.c. w zw. z art. 482 k.c.; - 2.247,44 zł tytułem odsetek umownych za okres od dnia 29 listopada 2017 r. do dnia 16 kwietnia 2018 r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 25 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty w wysokości określonej w art. 481 § 2 k.c. w zw. z art. 482 k.c.; - 104,68 zł tytułem odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 17 kwietnia 2018 r. do dnia 23 kwietnia 2018 r. wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 25 kwietnia 2018 r. do dnia zapłaty w wysokości określonej w art. 481 § 2 k.c. w zw. z art. 482 k.c. Ponadto domagał się zasądzenia od pozwanej kosztów postępowania według norm przepisanych.

Pozwana W. P., kwestionując prawidłowość wypowiedzenia umowy kredytu, wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 23 listopada 2018 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił powództwo.

Orzeczenie to zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i ocenę prawną.

W dniu 6 marca 2017 r. W. P. zawarła z (...) Bank (...) S.A. z siedzibą w W. umowę o kredyt „Na miarę”, na kwotę łączną 84.500 zł, w tym 65.000 zł na bieżące finansowanie swoich potrzeb (§ 1 ust. 1a i § 3 ust. 4 umowy).

Integralną część umowy stanowi Regulamin Kredytu „Na miarę”.

W § 12 ust. 1 i ust. 3d umowy wskazano, że Bank może wypowiedzieć w formie pisemnej z zachowaniem 30 dni umowę kredytu z ważnych powodów, m. in., gdy kredytobiorca nie dokonał spłaty w terminie dwóch kolejnych rat kredytu.

Zgodnie z § 5 ust. 2b Regulaminu, za niedotrzymanie warunków udzielenia kredytu uważa się niespłacenie przez kredytobiorcę w wyznaczonym terminie dwóch kolejnych rat kredytu po uprzednim pisemnym wezwaniu wymienionego do zapłaty zaległych rat w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania.

Bank (...) S.A. z siedzibą w W. w piśmie z dnia 2 marca 2018 r. skierował do pozwanej na adres jej zamieszkania oświadczenie o wypowiedzeniu umowy o kredyt „Na miarę” za 30-dniowym okresem wypowiedzenia z powodu naruszenia umowy polegającego na niespłaceniu przez nią w wyznaczonym terminie dwóch kolejnych rat kredytu.

Jednocześnie Bank wezwał pozwaną do bezzwłocznej spłaty bieżącego zadłużenia w kwocie 4.772,87 zł do dnia 13 kwietnia 2018 r., co miało spowodować ustanie skuteczności wypowiedzenia.

W tych okolicznościach Sąd uznał, że Bank nie udźwignął ciężaru udowodnienia faktów, z których wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne. Wprawdzie przedstawił poświadczoną za zgodność w trybie art. 129 § 2 k.p.c. treść umowy o kredyt „Na miarę” z dnia 6 marca 2017 r. wraz ze stanowiącym jej integralną część Regulaminem, tym niemniej zignorował – w świetle zarzutu strony przeciwnej – konieczność udowodnienia zachowania prawidłowej procedury wypowiedzenia tejże umowy. Zdaniem Sądu nie można bowiem uznać, że umowa łącząca strony została wypowiedziana skutecznie.

Powołując się na art 75 c ustawy Prawo bankowe Sąd wskazał, że wypowiedzenie umowy kredytowej winno być poprzedzone odpowiednimi wezwaniem kredytobiorcy do zapłaty. Powód zaś nie tylko nie wykazał, ale nawet nie twierdził, że przed złożeniem tego konkretnego oświadczenia o wypowiedzeniu pozwanej umowy wzywał W. P. do zapłaty zadłużenia oraz że poinformował pozwaną o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Pozwany nie wypełnił też warunków wypowiedzenia określonych w § 5 ust. 2b Regulaminu stanowiącego – wedle stanowiska Banku wyrażonego w pozwie niezaprzeczonego przez pozwaną - integralną część umowy, koniecznych dla stwierdzenia jego skuteczności. Zgodnie wszak z ust. 2b tego paragrafu Regulaminu wypowiedzenie umowy przez Bank powinno nastąpić za 30-dniowym okresem po uprzednim pisemnym wezwaniu kredytobiorcy do zapłaty w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania zaległości w postaci dwóch kolejnych rat kredytu. W ocenie Sądu tak sformułowany przepis Regulaminu potwierdza więc, że wypowiedzenie umowy powinno być poprzedzone wezwaniem do zapłaty zaległości, a w konsekwencji powinno być złożone dopiero po wyczerpaniu czynności upominawczych, zaś ewentualne jego skumulowanie z wezwaniem do zapłaty uznać wypada za niezgodne z umową.

Na marginesie Sąd zaznaczył, że brak jest podstaw do potraktowania złożonego w przedmiotowej sprawie pozwu jako skutecznego wypowiedzenia umowy łączącej strony. Przede wszystkim w takim przypadku nadal nie zostałyby wyczerpany tryb z art. 75 c ustawy Prawo bankowe. Nadto w dokumencie pełnomocnictwa dla pełnomocnika powoda brak jest zastrzeżenia, że pełnomocnik jest uprawniony do składania w imieniu Banku oświadczeń woli innych, niż dotyczących zawierania ugód z dłużnikami Banku w sprawie spłaty zadłużenia. Sąd zwrócił też uwagę, że do akt

został dołączony dokument pełnomocnictwa udzielonego innej osobie, z którego wynika, że Bank dostrzega potrzebę wyraźnego umocowywania pełnomocnika do składania – w jego imieniu – oświadczeń woli. Z tego względu nie można przyjąć, że ten konkretny pełnomocnik procesowy powoda był umocowany do wypowiedzenia umowy kredytowej pozwanej.

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód, który zaskarżając go w całości zarzucał mu naruszenie:

- 1) art. 61 k.c. poprzez błędne przyjęcie, że w przedmiotowej sprawie oświadczenie woli o wypowiedzeniu umowy nie zostało skutecznie złożone;
- 2) art. 75c Prawa bankowego poprzez przyjęcie, że zobowiązany był on do złożenia pozwanej propozycji restrukturyzacji zobowiązania;
- 3) art. 89 § 1 k.p.c. w zw. z art. 91 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię, a w konsekwencji przyjęcie, że jego pełnomocnik nie był umocowany do złożenia w jego imieniu w powództwie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy.

Podnosząc te zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości. Domagał się również zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd I instancji poczynił w niniejszej sprawie prawidłowe ustalenia faktyczne. Ustalenia te Sąd Apelacyjny podzielił w całości i przyjął za własne, podobnie zresztą jak i wyprowadzoną na podstawie tych ustaleń ocenę prawną.

Przypomnieć w tym miejscu trzeba, że na gruncie niniejszej sprawy spór sprowadzał się do oceny zasadności dokonanego przez powoda wypowiedzenia łączącej strony umowy o kredyt. Sąd I instancji oddalając roszczenie powoda uznał, że nie zostały zachowane warunki określone w umowie dotyczące wypowiedzenia, a w szczególności warunki dotyczące wcześniejszego wezwania do zapłaty zaległości kredytobiorcy, który nie wywiązuje się ze swoich zobowiązań wynikających z umowy.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego ocena ta jest prawidłowa. Zauważyć trzeba, że w świetle postanowień łączącej strony umowy bankowej wypowiedzenie umowy mogło być dokonane w formie pisemnej, przy czym okres wypowiedzenia wynosił 30 dni (§ 12 ust. 1 umowy). Zgodnie zaś z § 5 ust. 2b Regulaminu, który stanowił integralną część umowy, wypowiedzenie umowy przez Bank mogło nastąpić po uprzednim wezwaniu kredytobiorcy do uregulowania zaległej płatności w terminie nie krótszym niż 7 dni od otrzymania wezwania do zapłaty. Podobne obowiązki jeśli chodzi o możliwość skorzystania z instytucji wypowiedzenia przewiduje też art. 75c ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2018 r., poz. 2187). Wskazuje on bowiem, że bank jest zobowiązany doręczyć kredytobiorcy wezwanie, odczekać do upływu dodatkowego terminu do spłaty zadłużenia wyznaczonego w wezwaniu, nie krótszego niż 14 dni roboczych, a dopiero po upływie tego terminu może złożyć wobec kredytobiorcy oświadczenie woli w przedmiocie wypowiedzenia umowy kredytowej. Bank jest także zobowiązany pouczyć o możliwości restrukturyzacji kredytu (art. 75c ust. 2 Prawa bankowego).

Takie sformułowanie przytoczonych regulacji implikuje więc jednoznaczną konstatację, że wypowiedzenie umowy przez Bank wymagało podjęcia dwóch odrębnych czynności, najpierw sporządzenia wezwania do zapłaty zaległej płatności pod rygorem wypowiedzenia umowy, a następnie, gdyby wezwanie to nie przyniosło skutku, sporządzenia oświadczenia o wypowiedzeniu umowy. Nie powinno budzić przy tym wątpliwości, że zarówno wezwanie do zapłaty, jak i oświadczenie o wypowiedzeniu umowy winny zostać skierowane do pozwanej w taki sposób, że po ich wystosowaniu mogła się ona z nimi zapoznać. Wymóg ten wynika bowiem z treści art. 61 § 1 k.c., który to przepis określa chwilę skutecznego złożenia oświadczenia woli składanego innej osobie. Następuje to, jak tylko dotrze ono

do tej osoby, w taki sposób, że mogła się z nim zapoznać. Zasadniczym celem tej regulacji jest więc to, aby odbiorca faktycznie pismo otrzymał i zapoznał się z jego treścią.

Tymczasem w niniejszej sprawie powód – jak słusznie dostrzegł to Sąd I instancji – nie tylko nie wykazał, że pozwana otrzymała w stosownym czasie pismo zawierające wezwanie do zapłaty zadłużenia, co nawet nie twierdził, że pismo takie do niej w ogóle skierował. Nie wzywając zaś pozwanej do spłaty zadłużenia przed złożeniem oświadczenia o wypowiedzeniu umowy nie wykazał tym samym, aby faktycznie warunki wypowiedzenia umowy zostały spełnione. W konsekwencji nie sposób uznać, aby jego oświadczenie o wypowiedzeniu z dnia 2 marca 2018 r. było skuteczne i doprowadziło do definitywnego rozwiązania stosunku umownego zawartego w dniu 6 marca 2017 r.

Wskazać w tym miejscu należy, że powyższa ocena jest zgodna z utrwalonym zarówno w doktrynie, jak i w orzecznictwie stanowiskiem, że bank nie może swobodnie wypowiedzieć umowy kredytowej, gdy kredytobiorca popadł w opóźnienie ze spłatą kredytu, jeśli nie wdrożył uprzednio tzw. działań upominawczych. Dokonanie wypowiedzenia umowy kredytowej nie może być bowiem czynnością nagłą, zaskakującą dla kredytobiorcy nawet jeśli istnieją podstawy do podjęcia takiego działania zgodnie z treścią umowy. Jest to najbardziej dotkliwa sankcja dla kredytobiorcy, dlatego skorzystanie z niego powinno nastąpić po wyczerpaniu środków mniej dolegliwych, odpowiednich wezwań (zob. T. Czech, Obowiązki banku w razie opóźnienia kredytobiorcy ze spłatą kredytu, *Monitor Prawa Bankowego* 2016 nr 12, str. 66-78; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r., sygn. akt II CSK 750/15, *legalis* nr 1555664).

Reasumując, wbrew postulatam skarżącego, zgodzić się należało z oceną Sądu I instancji, że umowa kredytu nie została przez powoda skutecznie wypowiedziana. W konsekwencji nie było podstaw do domagania się od pozwanej zasądzenia kwoty należności głównej z tytułu niespłaconego kredytu wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty i kwoty odsetek umownych. Skoro bowiem powód przed złożeniem pozwanej oświadczenie o wypowiedzeniu umowy nie wzywał jej do dobrowolnego uregulowania zaległej należności, nie nastąpiła wymagalność kredytu. Tym samym zawarta przez strony umowa obowiązuje nadal, a zgłoszone w niniejszym postępowaniu roszczenie było przedwczesne.

Ubocznie zasygnalizować należy, że powyższemu stwierdzeniu nie sprzeciwia się podnoszony w judykaturze pogląd, że pozew też może być w określonych okolicznościach kwalifikowany jako określone oświadczenie woli, zwłaszcza, gdy przesłanką określonego powództwa jest złożenie konkretnego oświadczenia woli, które dotychczas nie zostało złożone. Zauważyć należy, że jak wynika z akt niniejszej sprawy, pozew został złożony przez pełnomocnika. Załączone zaś pełnomocnictwo jest pełnomocnictwem szczególnym; wskazane są w nim bowiem uprawnienia pełnomocnika do dokonywania czynności przede wszystkim procesowych. Natomiast jeśli chodzi o czynności materialnoprawne zostało zastrzeżone do „reprezentowania Banku w negocjacjach dotyczących spłaty zadłużenia oraz zawierania w imieniu Banku ugód w sprawie spłaty zadłużenia z dłużnikami Banku”. A zatem pełnomocnictwo to nie obejmuje czynności w postaci wypowiedziania umów o kredyt. Dlatego też zarzuty Banku odnoszące się do oceny kwestii skuteczności wypowiedzenia poprzez złożenie pozwu należało uznać za bezzasadne.

W tym stanie rzeczy na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

(...)